

Video hometraining wil ouders weer laten genieten van contact met hun kind

Beelden terugzien zegt soms al genoeg

Naast de ouders staan

Video hometraining (VHT) is een oer-Nederlands product, geeft Marjan Hoogland van de Associatie voor Interactie-begeleiding en Thuisbehandeling (AIT) aan. „Twintig jaar geleden ontwikkelde de Nederlandse psycholoog Harrie Biemans VHT vooral met de bedoeling om uithuisplaatsing van kinderen te voorkomen.“

De AIT, die de kwaliteit van video hometraining bewaakt, heeft in de tien jaar van haar bestaan meer dan 1300 professionele hulpverleners opgeleid, onder meer Duitsland, België en de Verenigde Staten.

Marjan Hoogland: „Video hometraining wordt veel breder in het hulpverleningsveld ingezet dan oorspronkelijk de bedoeling was. Leidsters in de kinderopvang bijvoorbeeld leren door het terugkijken van beelden hun manier van aanpak beter op de kinderen afstemmen. Ook bieden ziekenhuizen de methode in meer dan 50 procent van de gevallen aan als standaardbegeleiding bij te vroeg geboren baby's. „Het is van het allergeenst belang dat ouders goed op zo'n kwetsbaar kindje reageren. Een vroeggeboren baby geeft veel minder duidelijke signalen dan een baby die is geboren na een voldragen zwangerschap. Met behulp van video-opnames kun je de signalen als het ware uitvergroot laten zien. Ouders ervaren dan op eens dat hun kindje tóch reageert op hun stem of geniet als ze het op een bepaalde manier aanraken.“

Het mooie van video hometraining is volgens Marjan Hoogland onder meer dat het een democratische manier van hulpverleners is. „Je staat als hulpverlener niet boven, maar naast de ouders of verzorgers doordat je samen de beelden terugkijkt. Als hulpverlener breng je uiteraard je kennis in, maar dat doen de ouders ook. Zij kennen hun kind tenslotte het beste.“

Marjan Hoogland: „Video hometraining wordt veel breder in het hulpverleningsveld ingezet dan oorspronkelijk de bedoeling was. Leidsters in de kinderopvang bijvoorbeeld leren door het terugkijken van beelden hun manier van aanpak beter op de kinderen afstemmen. Ook bieden ziekenhuizen de methode in meer dan 50 procent van de gevallen aan als standaardbegeleiding bij te vroeg geboren baby's. „Het is van het allergeenst belang dat ouders goed op zo'n kwetsbaar kindje reageren. Een vroeggeboren baby geeft veel minder duidelijke signalen dan een baby die is geboren na een voldragen zwangerschap. Met behulp van video-opnames kun je de signalen als het ware uitvergroot laten zien. Ouders ervaren dan op eens dat hun kindje tóch reageert op hun stem of geniet als ze het op een bepaalde manier aanraken.“

Het mooie van video hometraining is volgens Marjan Hoogland onder meer dat het een democratische manier van hulpverleners is. „Je staat als hulpverlener niet boven, maar naast de ouders of verzorgers doordat je samen de beelden terugkijkt. Als hulpverlener breng je uiteraard je kennis in, maar dat doen de ouders ook. Zij kennen hun kind tenslotte het beste.“

Marjan Hoogland: „Video hometraining wordt veel breder in het hulpverleningsveld ingezet dan oorspronkelijk de bedoeling was. Leidsters in de kinderopvang bijvoorbeeld leren door het terugkijken van beelden hun manier van aanpak beter op de kinderen afstemmen. Ook bieden ziekenhuizen de methode in meer dan 50 procent van de gevallen aan als standaardbegeleiding bij te vroeg geboren baby's. „Het is van het allergeenst belang dat ouders goed op zo'n kwetsbaar kindje reageren. Een vroeggeboren baby geeft veel minder duidelijke signalen dan een baby die is geboren na een voldragen zwangerschap. Met behulp van video-opnames kun je de signalen als het ware uitvergroot laten zien. Ouders ervaren dan op eens dat hun kindje tóch reageert op hun stem of geniet als ze het op een bepaalde manier aanraken.“

Het mooie van video hometraining is volgens Marjan Hoogland onder meer dat het een democratische manier van hulpverleners is. „Je staat als hulpverlener niet boven, maar naast de ouders of verzorgers doordat je samen de beelden terugkijkt. Als hulpverlener breng je uiteraard je kennis in, maar dat doen de ouders ook. Zij kennen hun kind tenslotte het beste.“

Marjan Hoogland: „Video hometraining wordt veel breder in het hulpverleningsveld ingezet dan oorspronkelijk de bedoeling was. Leidsters in de kinderopvang bijvoorbeeld leren door het terugkijken van beelden hun manier van aanpak beter op de kinderen afstemmen. Ook bieden ziekenhuizen de methode in meer dan 50 procent van de gevallen aan als standaardbegeleiding bij te vroeg geboren baby's. „Het is van het allergeenst belang dat ouders goed op zo'n kwetsbaar kindje reageren. Een vroeggeboren baby geeft veel minder duidelijke signalen dan een baby die is geboren na een voldragen zwangerschap. Met behulp van video-opnames kun je de signalen als het ware uitvergroot laten zien. Ouders ervaren dan op eens dat hun kindje tóch reageert op hun stem of geniet als ze het op een bepaalde manier aanraken.“

Het mooie van video hometraining is volgens Marjan Hoogland onder meer dat het een democratische manier van hulpverleners is. „Je staat als hulpverlener niet boven, maar naast de ouders of verzorgers doordat je samen de beelden terugkijkt. Als hulpverlener breng je uiteraard je kennis in, maar dat doen de ouders ook. Zij kennen hun kind tenslotte het beste.“

Marjan Hoogland: „Video hometraining wordt veel breder in het hulpverleningsveld ingezet dan oorspronkelijk de bedoeling was. Leidsters in de kinderopvang bijvoorbeeld leren door het terugkijken van beelden hun manier van aanpak beter op de kinderen afstemmen. Ook bieden ziekenhuizen de methode in meer dan 50 procent van de gevallen aan als standaardbegeleiding bij te vroeg geboren baby's. „Het is van het allergeenst belang dat ouders goed op zo'n kwetsbaar kindje reageren. Een vroeggeboren baby geeft veel minder duidelijke signalen dan een baby die is geboren na een voldragen zwangerschap. Met behulp van video-opnames kun je de signalen als het ware uitvergroot laten zien. Ouders ervaren dan op eens dat hun kindje tóch reageert op hun stem of geniet als ze het op een bepaalde manier aanraken.“

Het mooie van video hometraining is volgens Marjan Hoogland onder meer dat het een democratische manier van hulpverleners is. „Je staat als hulpverlener niet boven, maar naast de ouders of verzorgers doordat je samen de beelden terugkijkt. Als hulpverlener breng je uiteraard je kennis in, maar dat doen de ouders ook. Zij kennen hun kind tenslotte het beste.“

Marjan Hoogland: „Video hometraining wordt veel breder in het hulpverleningsveld ingezet dan oorspronkelijk de bedoeling was. Leidsters in de kinderopvang bijvoorbeeld leren door het terugkijken van beelden hun manier van aanpak beter op de kinderen afstemmen. Ook bieden ziekenhuizen de methode in meer dan 50 procent van de gevallen aan als standaardbegeleiding bij te vroeg geboren baby's. „Het is van het allergeenst belang dat ouders goed op zo'n kwetsbaar kindje reageren. Een vroeggeboren baby geeft veel minder duidelijke signalen dan een baby die is geboren na een voldragen zwangerschap. Met behulp van video-opnames kun je de signalen als het ware uitvergroot laten zien. Ouders ervaren dan op eens dat hun kindje tóch reageert op hun stem of geniet als ze het op een bepaalde manier aanraken.“

Het mooie van video hometraining is volgens Marjan Hoogland onder meer dat het een democratische manier van hulpverleners is. „Je staat als hulpverlener niet boven, maar naast de ouders of verzorgers doordat je samen de beelden terugkijkt. Als hulpverlener breng je uiteraard je kennis in, maar dat doen de ouders ook. Zij kennen hun kind tenslotte het beste.“

Ouders genieten als hun kinderen genieten. Het enthousiasme en de vrolijkheid van hun kroost werken aanstekelijk. Tenminste, zo zou het moeten zijn. Soms is het thuis helemaal niet zo gezellig. Ouders kunnen zich moedeloos en machteloos voelen. De christelijke organisatie voor zorg en welzijn HdS in Barneveld zet bij opvoedingsmoeilijkheden steeds vaker video hometraining in. „Soms is het samen terugkijken van de beelden al genoeg om een negatieve spiraal te doorbreken.“

Mariska Dijkstra-Wolters

Het principe is eenvoudig. Video hometraining laat met beelden zien hoe ouders met hun kind omgaan. Bij HdS hebben drie medewerkers –Ali Wernsen, Marlien van de Bunt en Gerda Korevaar– daarvoor inmiddels een speciaal landelijk erkend certificaat behaald. Met een kleine camera filmen ze situaties in een gezin. De beelden kijken ze later samen met de ouders terug. Marlien van de Bunt: „De meeste mensen geven aan er iets aan te hebben.“

Volgens de folder van HdS wordt video hometraining ingezet in situaties waarin het contact tussen ouders en kinderen niet prettig verloopt, waar er zorgen zijn rond de ontwikkeling van een van de kinderen of waar kinderen moeilijk gedrag vertonen. In veel gevallen is de

opmerking waarmee ouders bij de organisatie aankloppen: „Het loopt bij ons thuis niet zo lekker.“ Waar het precies aan ligt, blijft in eerste instantie onduidelijk. Vaak merken ouders het aan het gedrag van hun kinderen. Daar mankeert iets aan. Veel ouders hebben ook het idee dat ze geen grip op de situatie hebben.

Regelmatig horen de hulpverleners ouders zeggen: „Mijn kind luistert nooit.“ Gerda Korevaar: „Zo ervaren die ouders dat.“ De hulpverleener geeft aan dat het bekijken van gezinssituaties werkt als een spiegel. „Wat niet zo gemakkelijk met woorden is uit te leggen, kunnen de beelden wel duidelijk maken.“

Intake

Tijdens een intakegesprek bekijkt de hulpverlener of video hometraining inderdaad de beste optie is. Als er al een gespecialiseerde gezinsverzorgende aanwezig is, probeert die eerst in gesprekken aan te geven waar het probleem zou kunnen liggen. Marlien van de Bunt: „Maar dat landt lang niet altijd. Vaak denk ik daarom: Ik zou jullie willen laten zien wat ik bedoel.“

Veel ouders hikken in eerste instantie aan tegen het idee om video-opnamen te maken. Marlien van de Bunt: „Ze denken dat we in navolging van verscheidene televisieprogramma's het hele huis vol camera's hangen. Dat is absoluut niet het geval. Ook krijgt niemand an-

ders dan het gezin en de hulpverleners de beelden te zien. Wanneer je dat met elkaar afspreekt –en we zetten dat ook nog zwart op wit– geeft dat meteen al een zekere opluchting.“

De videohometrainers nemen zelf een camera mee. Ze filmen zo'n tien tot vijftien minuten een situatie waarin de interactie tussen ouders en kinderen duidelijk is te zien. Dat kan het theedrinken zijn, of het met elkaar een spelletje doen. Maar ook de kinderen aankleden of hen naar bed brengen kan een goede indicatie geven van hoe de communicatie tussen de gezinsleden verloopt.

Ali Wernsen: „Vaak beginnen we met het filmen van de gezamenlijke maaltijd. Omdat dat een moment is waarop de meeste gezinsleden thuis zijn. Dan kun je het beste zien hoe ze op elkaar reageren.“ Gerda Korevaar: „Laatst filmde ik om 7 uur het ontbijt. Dat was vroeg op voor mij. Maar dat hoort erbij.“

Ouders voelen zich vaak de eerste minuten wat ongemakkelijk. Marlien van de Bunt: „Soms blijven ze ook met mij praten, terwijl ik juist de relatie met het kind wil filmen.“ Kinderen hebben er veel minder moeite mee om te worden gefilmd. Na hooguit vijf minuten zijn ze helemaal zichzelf. Gerda Korevaar: „Het is een voordeel dat er in veel gezinnen al gefilmd wordt, in de vakantie en op verjaardagen. De gezinsleden zijn er zo al een beetje aan gewend geraakt.“

De filmers stoppen als er bijvoorbeeld

een hevige ruzie ontstaat. Gerda Korevaar: „Het gaat ons niet om extreme situaties, maar juist om de normale omgang tussen de gezinsleden. Daar kunnen we al zo veel uithalen.“

Contact

De hulpverleners bekijken op kantoor of thuis de beelden en onderwerpen die aan een microanalyse. Marlien van de Bunt: „We knippen de video-opname in kleine stukjes en gaan per deeltje bekijken hoe het contact tussen de gezinsleden verloopt.“ Later bespreken de medewerkers de opnames met de ouders. Het liefst als de kinderen op bed liggen of niet thuis zijn.

Gerda Korevaar: „We beginnen altijd met het positieve. Want echt, er gaan ook altijd dingen goed. Vanuit deze goede momenten leren we ouders de moeilijke situaties in de opvoeding beter te hanteren.“ Marlien van de Bunt: „Je kunt mensen wijzen op de keren dat een kind wél luisterde. Je bedenkt samen hoe je dat gedrag kunt bevorderen. Geef je het kind bijvoorbeeld vaker als het iets goed doet een compliment, in plaats van kritiek als het verkeerd gaat, dan kun je daarmee een negatieve spiraal doorbreken.“ Ali Wernsen: „Kinderen zoeken vaak contact met de ouders, zonder dat dat opmerken. Het is mooi om ouders die momenten te laten herkennen en hun te leren er goed op in te spelen.“

Marlien van de Bunt: „Soms hoeft je

● Bij opvoedingsmoeilijkheden wordt steeds vaker video hometraining ingezet. „Vaak beginnen we met het filmen van de gezamenlijke maaltijd. Omdat dat een moment is waarop de meeste gezinsleden thuis zijn. Dan kun je het beste zien hoe ze op elkaar reageren.“ Fotomontage RD

helemaal niks te zeggen. Dan zien ouders zelf al wat er beter kan. Dan ontdekken ze bijvoorbeeld dat ze één kind meer aandacht geven dan de anderen. Of dat ze voornamelijk zitten te mopperen. „O, ben ik dat?“ zeggen ze dan.“

Na elk evaluatiegesprek krijgen de ouders aandachtspunten op papier. Marlien van de Bunt: „Dat geeft extra houvast om er ook daadwerkelijk mee aan de slag te gaan.“

Verbetering

Vaak zien de hulpverleners de tweede keer dat ze in een gezin komen om te filmen al dat er een verbetering is opgetreden. Ali Wernsen: „Je geeft ouders handvatten mee. Als ze merken dat die werken, geeft hun dat het idee dat ze grip op de situatie krijgen. Dat maakt hen enthousiast.“

Gerda Korevaar: „Ik vind het het mooiste dat je behalve de ouders ook de kinderen laten douchen vraagt een enorme organisatie. Naar aanleiding van deze beelden hebben we besproken hoe Gerda dat kan klaarspelen en toch alle kinderen genoeg aandacht kan geven.“

Marlien van de Bunt: „Soms hoeft je

kelbaar met een kam overeind te zetten. „Moet het zó of zó?“ vraagt hij aan de filmende Marlien van de Bunt. „Vraag dat maar aan je vader“, geeft die aan. Maar zijn vader is veel te druk en reageert niet eens op zijn vraag. Dat is het moment dat Johan begint te joelen. Marlien van de Bunt reageert achteraf: „Drie kinderen laten douchen vraagt een enorme organisatie. Naar aanleiding van deze beelden hebben we besproken hoe Gerda dat kan klaarspelen en toch alle kinderen genoeg aandacht kan geven.“

Marlien van de Bunt: „En je trok alles van hij verkeerd deed enorm naar jezelf toe. Je dacht dat hij jou zat te pesten. Toch zagen we ook beelden waarin Johan je een knuffel gaf, nadat hij vol-

kelbaar met een kam overeind te zetten. „Moet het zó of zó?“ vraagt hij aan de filmende Marlien van de Bunt. „Vraag dat maar aan je vader“, geeft die aan. Maar zijn vader is veel te druk en reageert niet eens op zijn vraag. Dat is het moment dat Johan begint te joelen. Marlien van de Bunt reageert achteraf: „Drie kinderen laten douchen vraagt een enorme organisatie. Naar aanleiding van deze beelden hebben we besproken hoe Gerda dat kan klaarspelen en toch alle kinderen genoeg aandacht kan geven.“

Marlien van de Bunt: „En je trok alles van hij verkeerd deed enorm naar jezelf toe. Je dacht dat hij jou zat te pesten. Toch zagen we ook beelden waarin Johan je een knuffel gaf, nadat hij vol-

kelbaar met een kam overeind te zetten. „Moet het zó of zó?“ vraagt hij aan de filmende Marlien van de Bunt. „Vraag dat maar aan je vader“, geeft die aan. Maar zijn vader is veel te druk en reageert niet eens op zijn vraag. Dat is het moment dat Johan begint te joelen. Marlien van de Bunt reageert achteraf: „Drie kinderen laten douchen vraagt een enorme organisatie. Naar aanleiding van deze beelden hebben we besproken hoe Gerda dat kan klaarspelen en toch alle kinderen genoeg aandacht kan geven.“

Niet langer tobben aan tafel

Een stressmoment. Zo omschrijft Teunie Wouterse het avondeten met haar gezin zo'n twee jaar geleden. „Sinds Johan anderhalf was, was het elke avond tobben.“ Het is dan ook niet voor niets dat videohometrainer Marlien van de Bunt de maaltijd als eerste ging filmen. Met resultaat. Gert Wouterse: „Toen er voor de tweede keer gefilmd was, zagen we direct verbetering.“

Eerlijk is eerlijk. Gert Wouterse zat er niet om te springen. Toch zag ook hij dat er iets moest gebeuren. Vooral met hun zoontje Johan, die ADHD heeft, wisten de ouders vaak geen raad. Hoe konden ze het beste op hem reageren? Het echtpaar hoorde over video hometraining van Marlien van de Bunt van de christelijke organisatie voor zorg en welzijn HdS, die al als gespecialiseerde gezinsverzorgende bij de familie werkte. Zij maakte verschillende opnames van het

gezin, dat drie kinderen telt in de leeftijd van 2 tot 9 jaar.

„Er is sindsdien veel veranderd“, vertelt Teunie Wouterse enthousiast. Ze geeft aan dat er in haar gezin meer nodig was dan video hometraining. „Maar het terugzien van de beelden heeft wel onze ogen geopend voor veel dingen die anders konden.“

Om te illustreren wat ze bedoelt, stopt ze de dvd met de eerste opnames in de dvd-speler. Marlien van de Bunt pakt, net als anders wanneer ze met de familie terugkijkt, de afstandsbediening. Zodra ze iets ziet waarover wat te zeggen valt, zet ze het beeld stil. „Kijk, moet je eens goed op jullie houding letten“, geeft ze even later aan.

Teunie weet het inmiddels al. „Ik zit helemaal naar voren, ben volledig geconcentreerd op het gezin. Gert zit achterovergeleund alsof hij zeggen wil: ik bemoei me nergens mee. Toch is dat

niet helemaal waar, blijkt al snel. Gert bemoeit zich wel degelijk met Johan, als je telt hoe vaak hij het woord „dooreten“ gebruikt.“ Gert: „Maar hoe harder ik het zei, hoe minder snel Johan doordat.“

Bord weg

Inmiddels heeft het gezin Wouterse op aanraden van Marlien van de Bunt aan tafel een „time timer“ staan, een klok die door middel van een rood vlak aangeeft hoeveel tijd er nog is. „We zetten hem voor Johan op twintig minuten. Als de tijd voorbij is, halen we z'n bord weg.“ Ook zijn de gezinsleden al vrij snel van plek veranderd. Teunie: „Gert komt altijd net uit z'n werk als we gaan eten. Hij is dan vaak moe. We hebben daarom besloten dat ik tijdens de maaltijd wat meer tijd aan Johan besteed, zodat Gert rustiger kan eten. En als het mogelijk is, besteedt hij ná het eten wat meer tijd aan de kinderen, door bijvoorbeeld een

spelletje met hen te doen, zodat ik de boel rustig kan afruimen.“

Marlien van de Bunt haakt daarop in: „Opvoeden is teamwork. Het is goed om te kijken waar ieders kwaliteiten liggen. En daar positief gebruik van te maken.“ Gert: „Ik heb moeten leren dat eten met een gezin gewoon tijd vraagt. Het liefst zou ik m'n bord leegschrapen en weer aan de slag gaan, maar zo werkt het niet. Ook heb ik geleerd de regie meer in handen te nemen.“ Hij noemt het wettelijke doucheschema als voorbeeld: „Ik doe de kinderen één keer in de week onder de douche. Dat was eerst een crime. Marlien heeft ook dat daarom een keer gefilmd.“ Teunie stopt de volgende dvd in de speler. Marlien van de Bunt: „Het ging mij uiteraard niet om de beelden van de douchende kinderen, maar om hoe het contact met hun vader verliep.“

Een lachende Johan komt in beeld. Met veel bombarie probeert hij zijn ste-

INHOUD

PAGINA 16

Prinses Mathilde van België en prinses Máxima kunnen het goed met elkaar vinden.

PAGINA 17

Kardinaal Simonis: Zondebesef taant als God tot „iets“ wordt gereduceerd.

PAGINA 19

Lilian Kmwenda is een van de weinige vrouwen in Malawi die openlijk zeggen dat ze aids hebben.

Eindredactie: Michiel Bakker